ССРИ ЈАЗЫЧЫЛАРЫ ИТТИФАГЫНЫН ТӘБРИКИ

Сиз, шанлы ингилаби ән'әнәләри горујан вә артыран Бакы шәһәриндә јашајыр вә ишләјир, јарадычылығынызын әсас мөвзуларындан бири кими дә бејнәлмиләл бирлији тәрәннүм едирсиниз; ермәни вә Азәрбајчан халгларынын тарихи достлуғуна аид чохлу әсәрләр јазмысыныз. Азәрбајчан классик әдәбијјатынын бир сыра нүмунәләри Сизин тәрчүмәнизлә ермәни әдәбијјатына дахил олмушдур.

Совет әдәбијјаты наминә, Вәтәнимизин халглары арасында достлуғун даһа да мөһкәмләнмәси наминә әзиз Самвел Аванесович, Сизә узун өмүр, бөјүк јарадычылыг мүвәффәгијјәтләри арзулајырыг.

ӘЗИЗ САМВЕЛ ГРИГОРЈАН!

Азәрбајчан јазычылары Сизи, анадан олманызын алтмыш иллији мүнасибәти илә үрәкдән тәбрик едирләр.

Сизин әдәби хидмәтиниз бөјүкдүр. Узун заман оријинал ше'рләр јазмагла бәрабәр, Азәрбајчан әдәбијјатынын көзәл нүмунәләрини ермәни дилинә тәрчүмә етмисиниз. Низаминин, Сабирин, Сәмәд Вурғунун ше'рләри Сизин тәрчүмәниздә чох көзәл сәсләнир. Һәр ики халг Сизин бу хидмәтинизи һеч вахт унутмајачагдыр.

Сиз шаир олмагдан башга һәм дә јахшы јолдаш вә тәләбкар мүһәррирсиниз. Редактору олдуғунуз «Гракан Азәрбајчан» журналынын сәһифәләриндә нечә-нечә кәнч шаир вә насирләрин јетишмәсинә көмәк етмисиниз.

Әзиз достумуз! Сизә узун өмүр, чансағлығы вә јени-јени мүвәффәгијјәтләр арзулајырыг.

АЗӘРБАЈЧАН ЈАЗЫЧЫЛАРЫ ИТТИФАГЫНЫН РӘЈАСӘТ ҺЕЈ'ӘТИ.

МӘ'НАЛЫ ӨМҮР КИТАБЫ

Еј севимли Бакы, еј нурлу шәһәр!
Мәзирәм гојнунда мән арам-арам.
Һәр евә, һәјатә салдыгча нәзәр
Өмүр китабыны вараглајырам.

Бу сәтирләр, инди 60 јашыны гејд етдијимиз, гәләм достумуз Самвел Григорјанындыр. О, күндән-күнә көзәлләшән нефт шәһәримизин — мөһтәшәм Бакынын һәр јени бинасыны, тәнтәнәсини көрдүкчә тәкчә пајтахтымызын өмүр китабыны дејил, һәмчинин өзүнүн өмүр китабыны вараглајыр. Чүнки мә'лум олдуғу кими, шаирин һәјаты, јарадычылығы Азәрбајчанла билаваситә бағлыдыр. О, Азәрбајчанда јашајыб-јарадыр; Одлар Јурдунун әмәк адамларыны, зәнкин тәбиәтини илһамла гәләмә алыр, тәрәннүм едир. «Бакы», «Хәзәрин сәһәри», «Дағлар, а дағлар» кими сәмими, лирик ше'рләр буна јахшы мисалдыр.

Шаирин 40 илдән артыг бир дөврү әһатә едән јарадычылыг јолу ачыг-ајдын көстәрир ки, бүтүн варлығы илә күндәлик фәалијјәтимизә бағлыдыр. С. Григорјан лирикасынын ән јахшы чәһәтләриндән бири будур ки, о, һәјатымыза вә өлкәмизә илк кәнчлик мәһәббәти илә вурғундур. Һиссләр дүнјасындан шаир о һисси, о дујғуну сечир вә ше'рә чевирир ки, о һамы үчүн мараглы олсун, һамыны дүшүндүрсүн. Шаир дөнә-дөнә, дахилән јашадығы һиссләри, бир сөзлә — јазмаја билмәдикләрини јазыр. С. Григорјанын бу күндән, јени дүнја гуран совет адамларынын поезија долу ишиндән бәһс едән ше'рләри мәһз белә бир гәнаәтин мәһсулудур. О, «Једдиналлик дүшүнчәләри» ше'ринин бир јериндә өлкәмизин инкишафыны, даһа парлаг кәләчәјини көз өнүнә кәтирир вә үрәјинә мүрачиәтлә дејир:

Сән дә тәзә ше'р, тәзә нәғмә јаз! —
Бу бөјүк күнләрдән јазмамаг олмаз.

Илк бахышда диггәти о гәдәр дә чәлб етмәјән, һәтта бир аз прозаик көрүнән һадисә вә предметләр Самвел Григорјанын үрәјиндә ше'рә, өзү дә чох лирик, тә'сирли бир ше'рә чеврилир. Мәсәлән, чәмиси ики бәнддән ибарәт олан «Тәнәк» ше'ринә бахын:

Гышдыр... уғулдајыр бајырда күләк.
Гар дүшүр... һәр тәрәф бүрүнмүш ағә;
Отагда достларла нәш'әләнәрәк —
Јенә отурмушуг габаг-габаға.

☆

Гоншулар ешидир гәһгәһәмизи,
Шадлыг мәчлисиндә сусмајыр үрәк;
Евдә үзүм сују исидир бизи,
Чөлдә гар алтында үшүјүр тәнәк.

Тәбиәти, һәјаты белә инчәдән-инчәјә дујмаг вә бу чүр дә тәбии, саф, тәмкинли шәкилдә ифадә етмәк исте'дады Самвел Григорјаны охучулара севдирән әсас хүсусијјәтләрдәндир. С. Григорјан бејнәлхалг аләмдә баш верән һадисәләрә лагејд галмыр, коммунист шаир кими мүнасибәтини билдирир. Мәшһур Јунан вәтәнпәрвәри Манолис Глезосун доғма торпағында онун кими минләрлә азадлыг мүбаризини тә'гиб едәнләри шаир, «Јунанлы гыз һаггында баллада» адлы әсәриндә нифрәтлә дамғалајыр, вәтәнин сәадәти үчүн һәјатындан кечмәјә һазыр оланлары үрәкдән тәсвир едир. Гәдим, зәнкин мәдәнијјәт бешији Афинанын ачыначаглы вәзијјәти шаирин гәлбини ағрыдыр:

Кечә јарыдыр артыг...
Афинада гаранлыг.
...Мин горху, мин тәһлүкә
Ачмыш она гојнуну.
Јохму бу зүлмүн сону —
дејир.

Лакин шаир дә, Јунаныстанын гәһрәман өвладлары илә бәрабәр инаныр ки, Афина үфүгләриндә дә күнәш көрүнәчәк, азадлыг сәһәри ачылачагдыр. Нечә илләр габаг јазылмыш јухарыдакы сәтирләр бу күн Јунаныстанда демократијанын амансызчасына боғулдуғу, Манолис Глезос кими халг гәһрәманларынын һәбс олундуғу ағыр бир вахтда хүсусилә тә'сирли сәсләнир.

Самвел Григорјанын сон илләр јаздығы лирик ше'рләриндә ән чох бу бүллурлашма, поетик һиссләрин интенсивлији, башлычасы исә онларын поетик ифадәси характерикдир. Онун ше'рләри даһа мә'налы, емосионал, һәјат һикмәтли олмушдур. Фәрәһлидир ки, шаир әсәрләринин мөвзу даирәсини сүн'и сурәтдә кенишләндирмәк вә хырдаламаг јолу илә дејил, даһа да дәринләшдирмәк јолу илә кедир. С. Григорјанын кечән ил «Азәрнәшр»дә чап олунмуш «Сингара» китабында топланан ше'рләри дә бу фикри тәсдиг едир. Самвел Григорјан ермәни поезијасынын О. Туманјан, А. Исаһакјан, Ј. Чаренс кими көркәмли сәнәткарлар тәрәфиндән зәнкинләшдирилмиш ән'әнәләринә садигдир вә онун даһа да инкишаф етдирилмәси үчүн вар гүввәсини сәрф едир.

С. Григорјан Азәрбајчан әдәбијјатынын М. Ә. Сабир вә башга классикләринин, һәмчинин мүасир шаирләринин әсәрләрини ермәни дилинә бөјүк мәһәббәтлә тәрчүмә етмишдир. Азәрбајчан шаирләри дә, нечә дејәрләр, она борчлу галмамышлар. Самвел Григорјанын әсәрләрини Мәммәд Раһим, Әһмәд Чәмил, Һүсејн Һүсејнзадә, Ә. Зијатај азәри охучуларына лајигинчә чатдырмышлар. Бу јарадычылыг достлуғу күндән-күнә даһа мөһкәм, даһа сәмәрәли олур. Көркәмли шаиримиз 60 иллик мә'налы өмүр китабына јени-јени сәһифәләр јазыр.

Владимир АБРАМЈАН.

Самвел **ГРИГОРЈАН**

Үрәјим

Үрәјим! Истәрәм бир сән, бир дә мән
Чәкиләк бир јана, дураг үз-үзә.
Бир аз да данышаг өз-өзүмүздән,
Гүсуру кизләтмәк јарашмаз бизә.

—0—

Нөгсан ахтарырыг, һәр кәсдә, нөгсан.
Асандыр өзкәни нифрәтлә анмаг.
Бәс биз хәсислидән,
хырдачылыгдан—
Сөјлә, һәмишәми олмушуг узаг?

—0—

Һәјат јолларында әзмы
чашмышыг,—
Өзкәнин көзүлә кәл бахаг буна!
Хејирхаһ олмагдан чох данышмышыг,
Чохму иш көрмүшүк онун адына?

—0—

Өзкәдән көзәллик умуруг, ахы,
Көзәлдирми бизим өз мәнлијимиз?
Кәл бу көзәллији, хејирхаһлығы
Өзүмүз јарадаг өзүмүздә биз.

—0—

Кәл бу көзәллијин, хејирхаһлығын
Нурлу јолларында кедәк јан-јана;
Јахшы ишләр көрәк биз јығын-
јығын,
Бир нүмунә олаг башгаларына.

—0—

Үрәјим! Истәрәм бир сән, бир дә мән,
Чәкиләк бир јана, дураг үз-үзә;
Бир аз да данышаг өз-өзүмүздән,
Гүсуру кизләтмәк јарашмаз бизә.

Тәрчүмә едәни

Әләкбәр ЗИЈАТАЈ.

АРЗУМ БУДУР КИ...

Биз, Самвел Григорјанын һәјат ешги, кәнчлик һәвәси илә ашыланмыш аловлу сәтирләрини дөнә-дөнә охумуш, үрәкдән севмишик. Шаир достумуз әсәрләриндә ана Јурдун көзәл тәбиәтини, гуруб-јарадан инсанлары түкәнмәз бир мәһәббәтлә тәрәннүм едир. Азәрбајчанда бөјүмүш Самвел Григорјан мөһкәм телләрлә бу торпаға бағлыдыр. Азәри халгынын коммунизм гуручулуғу уғрундакы наилијјәтләри, онун гуруб-јаратмаг ешги Самвел Григорјанын илһамына һәмишә ганад вермишдир.

Ермәни классик ше'ринин ән көзәл вә мүтәрәгги ән'әнәләрини поезијасында инкишаф етдирән шаир достумуз азәри ше'ринин чохиллик тарихинә дә јахындан бәләддир. Биз онунла һәр дәфә көрүшәндә Самвелин әдәбијјатымыз, дилимиз, ше'римиз һаггында дәрин мә'луматына һејран олуруг. О, Низаминин өлмәз поемаларыны, Фүзулинин атәшин гәзәлләрини, Вагифин ширин гошмаларыны, Сабирин одлу сатираларыны, Сәмәд Вурғунун вәтәнпәрвәрлик лирикасыны ејни дәрәчәдә севир вә өјрәнир. Самвел Григорјанын Сабирдән етдији тәрчүмәләр бөјүк азәри шаиринин ермәни охучулары арасында үрәкдән севилмәсинә сәбәб олмушдур. Сабир сатирасынын гүдрәти, мүтәхәссисләрин дедијинә көрә, бу тәрчүмәләрдә мәһарәтлә сахланылмышдыр.

Биз, Самвел Григорјаны, ејни заманда јахшы бир инсан, сәмими бир дост, бачарыглы бир журналист кими танıјырыг. О, узун илләрдән бәри «Гракан Азәрбајчан» журналына редакторлуг едир. Бу журналын сәһифәләриндә Азәрбајчанда јашајан ермәни јазычыларынын ән јахшы әсәрләри илә јанашы, азәри јазычыларынын да әсәрләриндән көзәл нүмунәләр дәрч едилир. Шүбһәсиз ки, бу хејирхаһ ишдә Самвел Григорјанын бөјүк зәһмәти вардыр.

Әзиз достумузу бу бајрам күнүндә бүтүн азәри јазычылары адындан тәбрик етмәји өзүмә шәрәфли бир борч билирәм. Арзум будур ки, Самвелин үрәји һәмишә кәнч, гәләми һәмишә ити олсун.

М. СЕЈИДЗАДӘ.

БАҺАР ҮРӘКЛИ ШАИР

ИНСАНЫН үрәји чаван оланда адам инана билмир ки, илләр ону гочалда биләр. Хүсусилә дә шаири.

Самвел Григорјан үрәји чаван, һәмишәбаһар шаирләрдәндир. Онун үчүн бүтүн дүнја күллү-чичәкли бир бағ, инсанлар исә һәмишәјашыл чичәкләрдир.

Григорјан — ән'әнәви ше'р формасында јазан шаирләрдәндир. О, сәләфләринин јаратдығы зәнкин бәдии ирсә лајигинчә јијәләнмиш, онун ән јахшы чәһәтләрини мәнимсәмишдир. Гәдим тарихә малик доғма поезијанын мөһкәм үслубуну вә ганунларыны лајигинчә инкишаф етдирир, көрдүкләрини, дујдугларыны фәлсәфи үмумиләшдирмә сәвијјәсинә галдыра билир. Бу, о демәкдир ки, шаирин јарадычылығы заһири тәнтәнәјә, дәбдәбәјә јаддыр. Бу елә мүһүм чәһәтдир ки, кәнч гәләм саһибләри ону һәвәслә өјрәнмәлидирләр.

Мән истәрдим ки, Самвел Григорјанын бир шаир, бир журнал редактору кими, зәннимчә, чох мүһүм бир хүсусијјәти үзәриндә ајрыча дајаным. Бу да Самвелин Сабир ше'рләринин, еләчә дә Азәрбајчан әдәбијјатынын бүтүн башга классик вә мүасир шаирләринин әсәрләри үзәриндә нечә инадла, чидди јарадычылыг иши апармасыдыр.

С. Григорјан лајигли шаир—тәрчүмәчи кадрлар тәрбијә едир. Ән мүһүмү дә будур ки, о, тәләсиклијә, халтураја гаршы амансыздыр, сон дәрәчә тәләбкардыр. О, тәләб едир ки ермәни охучусу ана дилинә тәрчүмә олунан әсәрин тәрчүмә едилдијини һисс етмәсин. Тәрчүмә ермәни дилиндә оријинал әсәр кими сәсләнсин. Ахы, бу чәһәт мүтәрчим үчүн дә, тәрчүмә олунан шаир үчүн дә чох вачиб бир мәзијјәтдир...

Бу унудулмаз күндә мән севимли шаиримизә узун өмүр диләјир, бүтүн совет әдәбијјатымызын даһа да инкишафы наминә јени-јени јарадычылыг наилијјәтләри арзулајырам.

Ваһе ҺОВАКИМЈАН